

Utvärdering av Levande Stockholm Maj 2018

Utvärdering av Levande Stockholm
Maj 2018

Dnr: T2018-01154

Utgivare: Trafikkontoret

Kontaktperson: Sonia Siropian

Omslagsfoto: Lennart Johansson

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2015 lyftes att fler gator i staden kan stängas av tillfälligt för biltrafik under sommarmånaderna och göras om till gågator och mötesplatser med aktiviteter och stadsliv. Det blev startskottet för Levande Stockholm, ett projekt som började med att testa att införa sommargångator på Swedenborgsgatan och Skånegatan, och idag har utvidgats till att under 2018 involvera sommargångator, sommartorg, pop up-parker och mobila pop up-parker i både inner- och ytterstaden. Trafiknämnden fick i stadens budget för 2018 i uppdrag av kommunfullmäktige att utvärdera de gångna säsongerna av Levande Stockholm. På grund av varierande underlag från år till år går det inte att göra direkta jämförelser mellan säsongerna inom alla områden, utan denna rapport syftar främst till att ge en samlad utvärdering av Levande Stockholm som projekt från 2015-2017.

Utformning

Omfattning	2015	2016	2017	2018 (planerade)
Sommargångator	2	3	5	10
Sommartorg			3	8
Pop up-parker		1	5	4
Mobila pop up-parker		1	5	5

År 2017 beslutades att göra tre av gatorna till permanenta sommargångator. Förutom sommarsäsongerna genomförde trafikkontoret även under vintern 2017 satsningar inom konceptet Levande Stockholm på tre platser i staden.

Sommargångatorna reglerades med *Gågata* och *Motortrafik förbjuden*. Alla parkeringsplatser utom platserna för rörelsehindrade togs bort. Biltrafiken var begränsad till mellan 06:00-11:00, då boende och näringsidkare hade möjlighet att hämta och lämna varor och dylikt. Övrig tid var motorfordon förbjudna på gatorna. Trafikregleringen ändrades genom åren efter att kontoret mottagit synpunkter från medborgare. Exempelvis togs regleringen *Motortrafik förbjuden* bort och ersattes med endast *Gågata* med inkörningsmöjligheter från särskilda riktningar för att möjliggöra för boenden att nå sina fastigheter hela dygnet. Parkeringsplatser togs bort för att frigöra utrymme åt serveringsplatser på de lokala restaurangerna. Kontoret har förlängt tiden för sommargångatuperioden från att under 2015 endast gälla mellan juni-augusti till att 2017 pågå från mitten av maj till mitten av september. Detta är

bland annat ett resultat av att de lokala verksamheterna under åren önskat mer flexibla och väderbaserade sluttider, samt att deras investeringar i möbler ska ge mervärde.

Första året initierades kontakten med de lokala restaurangerna sent, vilket medförde att det tog tid för dem att få uteserveringarna på plats vid sommargågatuperiodens början. Kontoret började därför att kommunicera tidigt under efterföljande år och upplever att samarbetet med näringsidkare generellt sett fungerat väl under alla år. Dessutom har lokala verksamheter upplevt att sommargågatorna uppskattats av deras kunder och att varuleveranserna fungerat bra.

Under försöket 2015 återanvändes trädlådor och bänkar som tidigare använts under Open Streets 2014 för att möblera gatorna. Lådorna var orangemålade och tänkta att varna inkörande bilister för att få dem att sakta ned, men fungerade också som sittplatser. Tyvärr blev lådorna överkörda och utsattes för klotter och olaga affischering vid flera tillfällen under sommaren. Kontoret investerade därför efterföljande år i att klotterskydda lådorna och mer effektiva inkörningshinder. Under 2016 infördes den första pop up-parken på Humlegårdsgatan, en mötesplats med växtlighet och sittplatser där förbipasserande kunde slå sig ned. Inför säsongen 2017 togs en verktygslåda fram innehållande särskilda möbler och utsmyckningar som skulle ge stadens satsningar inom Levande Stockholm ett enhetligt uttryck. Då konstruerades även fem mobila pop up-parker som utplacerades på olika platser i staden. Inför 2018 har samarbete inletts med kulturnämnden och bostadsbolagen för att fylla sommargågatorna med kulturella inslag.

Kommunikation

Sedan början av projektet har budgeten för kommunikationsinsatserna nästan fyrdubblats. Första året omfattades kommunikationen främst av utskick till boende och verksamheter, annonsering i lokalpress, en pressinviqning samt information på stockholm.se och på skyltar. År 2016 började namnet Levande Stockholm att användas och kommunikationen skedde under konceptet ”Ser du möjligheterna?” som vanligtvis används för kommunikationsinsatser kopplade till Framkomlighetsstrategin. Bland andra satsningar fick informationsskyltarna ett nytt uttryck enligt den kampanj som utformats för konceptet och kontoret anordnade också en utställning i Tekniska Nämndhuset inför etableringarna. Till säsongen 2017 utökades kommunikationen med bland annat digitala stortavlor och stadsinformationstavlor, annonsering via sociala medier, mailsignaturbanner samt flera pressinviqningar, utställningar och både nationella och

internationella presentationer. Förutom skyltar som informerade om satsningarna skapades också skyltar som förklarade trafikregleringarna som genomförts på gatorna. Kontoret upplever att kommunikationen har fungerat väl. En av lärdomarna har varit att börja i god tid med planering och utskick till lokala verksamheter så att restaurangerna hinner förbereda tillstånd och investeringar inför sommargågatuperioden.

Trafikmätningar

De trafikmätningar som genomfördes under samtliga säsonger har alla visat på att både antalet bilar och hastigheten generellt sänktes avsevärt på sommargågatorna och att de nya trafikreglerna efterlevdes. Under 2017 visade mätningar före och efter sommargågatuperioden på Hornsbergs strand att trafiken minskade med 60% och medelhastigheten sjönk från 28km/h till 19km/h. De manuella mätningarna rapporterade enstaka incidenter där trafikanter inte anpassade hastigheten till gångfart, men den generella trenden utifrån data som samlats in är entydig. Av de observationer som utförts tycktes samspelet och respekten trafikanter emellan öka med gågatukonceptet vilket påverkade trafiksäkerheten positivt. Mätningarna har också visat att gång- och cykeltrafiken har ökat under sommargågatuperioden. Under 2017 mättes en procentuell ökning av gående på Hornsbergs strand med 52%, och antalet cyklister med 10%. De tillfällen där gång- och cykeltrafiken inte har varit lika hög har framförallt kopplats till ostadigt väder vid mätningstillfället.

Synpunkter

Sammanlagt har ca 200 synpunkter inkommit till trafikkontoret om Levande Stockholm under säsongerna 2015, 2016 och 2017. De personer som hört av sig har varit övervägande positiva till konceptet och majoriteten av de ärenden som inkom var antingen beröm, frågor eller idéer. De klagomål som mottogs handlade framförallt om att parkeringsplatser tagits bort, hög ljudnivå för de boende på grund av ökat folkliv och en del gående upplevde att cyklister och bilister inte anpassade hastigheten till gångfart.

Ekonomi

2015	2016	2017
726 000 kr	2 025 000 kr	7 909 400 kr

Kostnaderna för Levande Stockholm har ökat från projektets början från 726 000 kr till 7 909 400 kr vilket motsvarar en ökning på ca

7,2 mkr. De största utgifterna har rört utsmäckning inklusive hastighetsreducerande objekt, samt anlitande av konsultstöd.

Utvärdering
av Levande Stockholm
8 (28)

Innehåll

Bakgrund	9
Försök till gågata under sommarsäsongen 2015	9
Levande Stockholm 2016	15
Levande Stockholm 2017	18
Planer för 2018	24
Slutsats	26

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2015 lyftes att fler gator i staden kan stängas av tillfälligt för biltrafik under sommarmånaderna och göras om till gågator och mötesplatser med aktiviteter och stadsliv. Det ledde till att trafikkontoret under sommaren genomförde ett försök på två gator i staden, Swedenborgsgatan och Skånegatan.

Året därpå fick trafikinämnden följande uppdrag i budgeten:

”Nämnden initierar konceptet Levande Stockholm för ett ökat stadsliv och trivsammare vistelsemiljöer. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnder, fastighetsägare och näringsidkare identifiera och skapa fler gågator, gångfartsgator, sommargångator, trottoarer som kan breddas, parkeringsplatser som tillfälligt kan upplåtas för uteserveringar, pop-up-parker samt hur torgytor kan användas. I uppdraget ryms även stadens gestaltungsprogram för möblering och skyltning samt hanteringen för satellitserveringar. Detta förutsätter att fastighetsägare och näringsidkare lokalt bidrar till denna stadsutveckling.”

Den 4 februari 2016 beslutade trafikinämnden att inrätta gågator på Swedenborgsgatan, Skånegatan, Rörstrandsgatan och en pop up-park på Humlegårdsgatan under sommarsäsongen 2016. Sommargångator har sedan dess etablerats permanent på Swedenborgsgatan, Skånegatan och Rörstrandsgatan. Under 2017 utvidgades konceptet med ytterligare sommargångator, sommartorg och pop up-parker både i inner- och ytterstaden. Dessutom påbörjades arbetet med att utveckla en vinterstrategi för Levande Stockholm. Syftet med denna utvärdering är att redovisa hur arbetet med Levande Stockholm har genomförts samt vilka effekter det har gett på stadslivet. På grund av att underlaget varierar från år till år är det inte möjligt att göra direkta jämförelser mellan olika år eller redogöra för exakt samma saker för de olika säsongerna. Utvärderingen ger således en samlad bild av helheten, så som Levande Stockholm har upplevts av besökarna, hur trafiken har påverkats och hur arbetet med konceptet utvecklats.

Försök till gågata under sommarsäsongen 2015

Den första säsongen av sommargångator genomfördes som ett försök under 2015. Försöket pågick från och med måndagen den 8 juni till

och med måndagen den 31 augusti. Då fanns dock inte det uttalade konceptet Levande Stockholm som projektnamn, utan det tillkom först inför säsongen 2016. Istället kommunicerades endast att det skulle genomföras ett försök till gågata på Swedenborgsgatan och delar av Skånegatan under sommaren.

I. Utformning

Sommargågatorna reglerades med *Gågata* och *Motortrafik förbjuden*. Alla parkeringsplatser utom platserna för rörelsehindrade togs bort. Biltrafiken var begränsad till mellan 06:00-11:00, då boende och näringsidkare hade möjlighet att hämta och lämna varor och dylikt. Övrig tid var motorfordon förbjudna på gatorna. Kontoret valde denna reglering för att begränsa biltrafiken på eftermiddagarna och prioritera gående på gatan. Ett 60-tal parkeringsplatser och fem meter parkering för motorcykel togs bort för att göra plats åt serveringsplatser. Det kvarstod tre parkeringsplatser reserverade för rörelsehindrade. Uteblivna parkeringsintäkter för de 60-tal parkeringsplatser som togs bort beräknades till 360 000 kr.

Placeringsplanen för möbleringen togs fram av en landskapsarkitektkonsult på Sweco Architects. Planen inkluderade också vägmärken och trafikomledningar. Det innebar att planen fick revideras ett flertal gånger eftersom förutsättningarna för vägmärken och trafikomledningar ändrades.

Under försöket på Swedenborgsgatan återanvändes trädlådor och bänkar som tidigare använts under Open Streets 2014. Lådorna fyllde inte bara en estetisk funktion, utan användes framförallt som markering så att bilister inte skulle köra in på gatan i hög fart. Lådorna var också tänkta att dra till sig uppmärksamhet och signalera till trafikanter att något sker på platsen, vilket är anledningen till att de var orange. De skärmade av och delade upp gatan i olika sektioner, och användes av besökare som sittplatser och stöd att luta sig mot. Dock utsattes lådorna flera gånger under sommaren för klotter och olaga affischering. På grund av den efterföljande klottersaneringen försvann den orangea färgen fläckvis. Det blev en lärdom för kontoret inför framtida säsonger; att investera i att klotterskydda lådorna innan de ställs ut.

Några av lådorna blev också påkörda, vilket dels innebar att de fick en skada som drog ned det estetiska uttrycket, men också att de flyttades från sin ursprungliga position vilket påverkade deras funktion på gatan som inkörningshinder. När flera av lådorna stod

ur position fick entreprenör tillkallas för att ställa tillbaka lådorna i rätt ordning, vilket innebar en extra kostnad.

Det gjordes en särskild möblering för att göra passagen för fordonstrafik trängre i korsningen Swedenborgsgatan/Högbergsgatan. Dessutom utplacerades tillfälliga hastighetsdämpare av den typ som används vid vägarbeten. Hastighetsdämparna fick dock kritik för att omöjliggöra passage med breda och långa lastcyklar. Kontoret gjorde då en justering av placeringen för att ge en mjukare radie att svänga igenom men fortfarande ge en fartdämpning.

Flera näringsidkare längs gågatan hade sedan tidigare mindre uteserveringar på gångbanorna intill fasaderna. Några av dessa valde att söka tillstånd för att utöka sin yta och utnyttja den plats som frigjorts från parkeringsplatserna. Under försöket med gågata på Swedenborgsgatan utökades antalet uteserveringar med sex stycken, en uppställning av kaffebar på hjul samt en foodtruck.

En lärdom gällande upplåtelse blev att kommunicera tidigt med näringsidkare om att söka polistillstånd. Den sena planeringen medförde att några av de utökade serveringarna inte var på plats direkt när gågatan infördes utan kom på plats först under juli och augusti.

II. Kommunikation

Kommunikationsinsatserna för det första året var begränsade till sommarperioden och påbörjades kort efter beslutet om att genomföra försöket under maj månad. Kontorets kommunikationsinsatser omfattade följande:

- Postalt utskick till boende och verksamheter kring de berörda områdena
- Annonsering i lokalpress inför och efter avslutat försök
- Pressinvigning vid Swedenborgsgatan
- Websidor, stockholm.se/swedenborgsgatan och stockholm.se/skanegatan

- Informationsskyltar
- Bevakning av inkommande synpunkter och pressbevakning.

Den 8 juni anordnades en invigning med trafikborgarrådet som invigde gatans nya reglering. Redan under hösten 2014 förekom artiklar om att gågata skulle införas. I samband med invigningen gjordes även radioreportage i Sveriges radio tillsammans med artiklar i exempelvis Dagens Nyheter där projektledare och trafikborgarråd intervjuades.

Projektet uppmärksammades mycket stort och positivt på sociala medier. Medborgare startade exempelvis Facebook-evenemanget ”SWEDENBORSGGATAN VI GILLAR DIG” som snabbt fick cirka 2000 deltagare. Där hyllades och debatterades stadens initiativ för fler gågator i Stockholm.

Under en kortare tid utnyttjades gatan som en slags anslagstavla för politiska budskap. Aktionen var inte sanktionerad.

Tidpunkten för den externa kommunikationen kom senare än önskvärt då projektet kom igång sent under våren. Att börja kommunicera tidigt till näringsidkare om möjligheten att ansöka om upplåtelse, samt att tydliggöra vilka regler som gäller för gågator, blev lärdomar som kontoret tog med sig inför kommande säsonger.

III. Synpunkter

Många av de synpunkter som inkom från medborgare var antingen frågor om gågatorna, idéer eller beröm. De negativa synpunkterna rörde framförallt att det var svårt att hitta parkering och att det ökade folklivet störde eftersom det orsakade hög ljudnivå särskilt på kvällstid. Totalt inkom 53 synpunkter om gågatan in till kontoret. Ett önskemål inkom från en medborgare om att införa lastplatser i

nära anslutning till Swedenborgsgatan, vilket ledde till att kontoret inrättade två lastplatser vid en tvärgata.

IV. Trafikmätningar

För att studera trafikmängderna längs gågatan och längs några intilliggande gator genomfördes två typer av räkningar. Dels slangmätningar av motorfordon i mars och augusti och dels manuella räkningar av alla trafikanter i korsningen

Högbergsgatan/Swedenborgsgatan under fyra tillfällen.

Gångbanor finns längs båda sidor av gatan och där rör sig normalt fotgängarna. Under försöket kunde fotgängarna även använda sig av körbanan vilket gav en stor ökning av gångytta. Gångtrafikanterna utgjorde under alla mättillfällen cirka 80 % av det totala antalet trafikanter som rörde sig i nord-sydlig riktning. Mängderna var alltid högst på eftermiddagarna med flöden på uppemot 1500 fotgängare/timme och därefter under morgonen. Vid lunchtid var mängderna relativt lika under mättillfällena. Räkningarna visar att fotgängarna under försöket mer och mer utnyttjade körbanan. Särskilt under middagstid kunde man se en tydlig ökning av andelen som tog sig genom korsningen på körbanan istället för längs gångbanorna. Det sammanföll med att fler uteserveringar kom på plats och utnyttjades mer frekvent under middagstid och att mängden motorfordon var betydligt lägre.

En observation som gjordes under räkningarna var att färre gick i körbanan söder om Högbergsgatan än norr om. Mängden fotgängare och målpunkter är lägre på denna sträcka.

Cyklisterna utgjorde under försöket 15-18% och efter försöket 13 % av det totala antalet trafikanter som rörde sig i nord-sydlig riktning. Mängderna var relativt lika under alla mättillfällen förutom i juli då det var ungefär 50 % färre cyklister. De var flest under morgon och eftermiddag med flöden på ca 280 cyklister/timmen. Vid lunchtid var mängderna relativt lika under alla mättillfällen.

Längs Swedenborgsgatan sker cykling i blandtrafik med övriga motorfordon. Gatan är utpekad som ett huvudstråk i Cykelplanen och bedöms ha en viktig funktion som nord-sydlig länk över Södermalm mellan Hornsgatan och Ringvägen. Regleringen till gågata innebar att även cykeltrafiken skulle färdas i gångfart, cirka 7 km/h. Under tider på dygnet som antalet fotgängare var lågt så upplevdes inte cykeltrafiken vara anpassad till gångfart. När fler fotgängare rörde sig längs gatan bedömdes däremot att cyklisterna följde gångfartsregleringen i större utsträckning.

Under mars månad före försöket mättes fordonstrafiken på Swedenborgsgatan till ca 2400 fordon/vardagsdygn. Eftersom trafiken totalt sett är lägre under sommaren går det inte att exakt jämföra mätningarna i mars med augusti men de ger en översiktlig bild av effekterna och mätningarna visade en minskning av motorfordonstrafiken med 90%. De manuella räkningarna inklusive eftermätningen i september gjordes närmare varandra i tid och kan därför ge en tydligare bild av förändringen. Motorfordonen utgjorde under försöket 2-3% och efter försöket 6% av det totala antalet trafikanter som rörde sig i nord-sydlig riktning förbi mätplatsen. Under de manuella räkningstillfällena observerades en del fordon som bedömdes färdas i högre fart än gångfart. Det förekom främst under morgonen och lunchtid. Inga klagomål inkom från intilliggande gator om försämringar på grund av omflyttningar av trafik.

Trafikmätningarna i korsningen visade att det som mest färdades ca 100 fordon/timme längs Swedenborgsgatan vid eftermätningens tre timmar. Under försöket varierade mängderna mellan 33-43 fordon/timme under morgonen och 8-14 fordon/timme under middagen. Det var alltså betydligt färre motorfordon under försöket med gågata och framför allt under eftermiddagarna när motorfordons- trafik var förbjuden. Ingen kontroll gjordes om dessa verkligen hade tillåtelse att använda gågatan.

Ekonomi

Kostnader

Utsmyckning inkl. hastighetsreducerande objekt	510 000 kr
Kommunikation	67 000 kr
Skyltning	80 000 kr
Konsulter	69 000 kr
Totalt	726 000 kr

Den interna tidsredovisningen uppgick till 218 000 kr.

Levande Stockholm 2016

Efter ett lyckat försök år 2015 fick trafiknämnden i uppdrag att initiera konceptet Levande Stockholm för ett ökat stadsliv och trivsammare miljöer. Detta blev det officiella grundandet av konceptet och medförde en större satsning än tidigare. Förutom att inrätta sommargåtor på Swedenborgsgatan och Skånegatan som föregående år, tillkom även Rörstrandsgatan samt en pop up-park på Humlegårdsgatan i samarbete med fastighetsägaren SEB Trygg LIV. Sommargågatorna och pop up-parken inrättades under maj månad och avslutades natten till 1 september. En mobil pop up-park placerades även på Pipersgatan från 18 augusti till 15 oktober. Under sommaren placerade kontoret ut tillfälliga möbler på Soltorget och Sergels torg, samt under september på kajen vid Strömgatan inför evenemanget I stan utan min bil. Trafikkontoret gav Sweco i uppdrag att framställa en rapport som redovisade Levande Stockholm 2016. I rapporten ges en detaljerad beskrivning av planer, trafikregleringar, möblering och trafikmätningar för respektive sommargågata. Kontoret hänvisar till rapporten för vidare läsning.¹

I. Utformning

I likhet med föregående år reglerades sommargågatorna med *Gågata* och med tilläggstavla med *Motortrafik förbjuden* mellan 11-06. Vägmärken längs gatan täcktes till stor del då de inte skulle gälla under perioden för sommargågatan. Parkeringsplatser togs bort för att göra plats för uteserveringar utom ett begränsat antal parkeringsplatser för rörelsehindrade som behövs.

Humlegårdsgatan mellan Brahegatan och Sturegatan reglerades med *Förbud mot trafik med fordon* från båda håll, i syfte att få människor att vilja stanna upp på platsen en stund. Regleringen innebar även att inte heller cykel fick framföras i området såvida den inte leddes. Mellan Sturegatan och Brahegatan blev Humlegårdsgatan pop up-park 16 maj till 31 augusti. Pop up-parken var en tillfällig gestaltning som tagits fram av fastighetsägaren SEB Trygg Liv. Målet var att göra en del av Humlegårdsgatan till en naturlig mötesplats med växtlighet och sittplatser som bjöd in passerande att slå sig ned. Den här delen av Humlegårdsgatan angränsar till Humlegården som är en populär och välbesökt park under fina vår-, sommar- och höstdagar.

¹ Finns i Stockholms stads [rapportarkiv](#).

De parkeringsplatser som togs bort frigjorde ytor som användes till serveringsplatser. Trafikkontoret upplevde att utvidgandet av uteserveringarna på gatorna fungerade bra. Det som kunde vara problematiskt var att avgränsningarna av uteserveringarna inte utformades enligt stadens villkor. Socialförvaltningens upplevelse var att uteserveringarna på sommargågatorna på det hela taget löpt väl. Miljöförvaltningen tog inte emot några klagomål på höga bullernivåer från sommargågatorna förutom vid Nytorget.

Flera av platserna inom Levande Stockholm plockstädades av sommarungdomar. Utöver ungdomarnas arbete behövdes en del extra städinsatser genomföras, till exempel dammsögs Skånegatans konstgräs två gånger i veckan. De entreprenörer som städade sommargågatorna direkt efter avetableringen vittnade om att flera restauranger inte hade avetablerat sina uteserveringar till den 1 september. Detta medförde att möbler och utrustning stod kvar på gatan när gatan skulle städas vilket ledde till att de inte kunde städas i sin helhet.

II. Kommunikation

Kommunikationsinsatserna för Levande Stockholm 2016 initierades redan under december månad 2015. Då togs dels en kommunikationsplan och dels ett förslag på kommunikationsbudget

fram. Med den goda framförhållningen kunde kommunikationsinsatserna göras mer omfattande och riktade än för Sommargångatorna 2015. Information skickades ut till boende och verksamheter i de områden där insatserna skulle göras och informationsmöten anordnades med de berörda verksamheterna och polisen. Kontoret samarbetade också med Visita samt med socialförvaltningen för att tillsammans göra konceptet så anpassat som möjligt efter de förutsättningar som ges. Sommargångatorna kommunicerades under kommunikationskonceptet för framkomlighetsstrategin – ”Ser du möjligheterna?”. De främsta kanalerna var stockholm.se/levandestockholm, serdumöjligheterna.se – en kampanjsajt för alla initiativ som kommuniceras med konceptet och annonsering i lokalpress. Liksom under 2015 genomfördes även pressinvigningar i samband med att sommargångatan Skånegatan öppnade 11 maj och invigning tillsammans med fastighetsägaren SEB Trygg Liv av pop up-parken på Humlegårdsgatan 16 maj.

III. Synpunkter

Kontoret tog under perioden 1 maj till 31 augusti emot 41 ärenden om sommargångatorna och pop up-parken. 21 av dessa var frågor, 12 var klagomål, 5 beröm och 3 idéer. Många av frågorna handlade om sommargångatornas trafikreglering. Klagomålen rörde främst antalet motorfordon på sommargångatorna samt fordons hastighet.

IV. Trafikmätningar

Trafikmätningar genomfördes på de tre sommargångatorna samt pop up-parken. Mätningarna utfördes både under och efter gångaturs- respektive pop up-park-perioden för att få en bild av antalet trafikanter, hur regleringar efterföljs samt för att se hur människor betedde sig på gångatorna och pop up-parken. Den 17 augusti och den 8 september var totalt fem trafikplanerare på plats mellan kl. 08.00–09.00, 11.30–12.30 och 16.30–17.30.

Trafikmätningarna visade att det var mycket folk i rörelse längs gatorna vid alla mättillfällen. Generellt för alla gator var att stor andel av gående och cyklister som passerar de utvalda snitten upplevs vara förbipasserande med ett mål i närheten. Vid räkningstillfället under gågatuperioden var det få människor som uppehöll sig på gatorna vilket troligtvis berodde på ostadigt väder.

Antalet incidenter och tillbud var få vilket tyder på att samspelet mellan trafikanter fungerade bra. Några mindre händelser observerades, men de flesta av dem var efter gågatuperioden vilket innebär att de inte påverkades av sommargågatoregleringen.

Av de observationer som utfördes tycktes samspelet och respekten trafikanter emellan öka med gågatukonceptet vilket påverkade trafiksäkerheten positivt. Dock bör noteras att observationer gjordes två dagar under tre timmar totalt, vilket betyder att det är svårt att veta hur situationen såg ut övriga timmar på dygnet.

V. Ekonomi

Kostnader

Utsmyckning inkl hastighetsreducerande objekt	1 090 000 kr
Kommunikation	205 000 kr
Konsulter	490 000 kr
Drift	40 000 kr
Skyltning	200 000 kr
Totalt	2 025 000 kr

Den interna tidsredovisningen uppgick till 602 000 kr.

Levande Stockholm 2017

I stadens budget för 2017 fick trafiknämnden i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med Levande Stockholm i hela staden tillsammans med näringslivet, stockholmare och stadsdelsnämnder, samt att permanenta konceptet sommargågator. Vidare fick nämnden i uppdrag att arbeta fram en vinterstrategi inom ramen för Levande Stockholm i syfte att göra staden till en mer attraktiv vinterstad.

Mellan mitten av maj till och med mitten av september 2017 genomfördes följande aktiviteter inom Levande Stockholm:

Sommargåtor

Swedenborgsgatan
Skånegatan/Nytorget
Rörstrandsgatan
Hornsbergs Strand
Drottninggatan

Sommartorg

Gustav Adolfs torg
Östberga torg
Ormängstorget/Hässelby torg

Pop up-parker

Humlegårdsgatan
Valhallavägen
Fatbursparken
Norr tullsgatan
Tenstagången

Mobila pop up-parker

Hornsbergs Strand
Norr tullsgatan
Skånegatan
Torsnäsgratan i Kista
Skärholmen

I. Utformning

Inför Levande Stockholm 2017 gav trafikkontoret i uppdrag till Sweco att ta fram en ”verktyglåda” som innehåller olika element för att genomföra åtgärder för att främja livet i staden och skapa trivsammare vistelsemiljöer. Verktyglådan innehåller bland annat en katalog av utvalda möbler, färg- och grafikkartor utifrån stadens grafiska profil, blomsterarrangemang, trafikregleringselement och markmaterial. Framtagandet av en begränsad samling element syftar till att ge en väl sammanhållen bild av stadens tillfälliga stadslivsåtgärder och ge en enhetlig bild som besökarna känner igen.

Förutom den möblering som kontoret låtit ta fram specifikt för att möblera sommargåtor, sommartorg och pop up-parker, satsade trafikkontoret efter terrordådet den 7 april 2017 dessutom ännu mer på att utrusta sommargågatorna ur säkerhetssynpunkt. Entréerna var tidigare utrustade med lejon och lejoninnor samt märkesbågar på refuger. Efter den 7 april förstärkte kontoret entréerna ytterligare

med bänkar fyllda med betong, samt genom att trädlådorna på gatan centerades. Detta för att dämpa hastigheten in på sommargågatorna. Trafikkontoret mottog klagomål under säsongens gång om att sommargågatorna fortsatt var högt trafikerade av bilar. Boende uttryckte också sitt missnöje med den begränsade trafiken som gjorde det svårt för de att nå sina fastigheter. Mot bakgrund av dessa synpunkter ändrade kontoret därför regleringen så att det endast skulle vara möjligt att köra in från enstaka riktningar vilket begränsade genomfartstrafiken ytterligare. Genom att dessutom ta bort regleringen *Motortrafik förbjuden* och endast ha regleringen *Gågata* skapade kontoret förutsättningar för boende längs gatan att nå sin fastighet under hela dygnet.

Arbetet med att utvidga de lokala restaurangernas uteserveringar till vägbanan upplevdes av kontoret som välfungerande också denna säsong. Det framkom även i examensarbetet ”En plats att vara på – Den tillfälliga gågatans inverkan på Stockholms stads- och näringsliv”²² som undersökte den lokala handelns perspektiv på sommargågatorna vid Rörstrandsgatan och Swedenborgsgatan. Baserat på både kvantitativa och kvalitativa metoder visade studien att gågatan skapat en attraktiv plats för både stads- och handelslivet att blomstra. Resultatet av studien överraskade näringsidkarna, som hade varit rädda för att förlora kunder under sommargågatuperioden och oroliga för att varuleveranserna skulle kompliceras. De nya regleringarna visade sig ha motsatt effekt då många av verksamheterna gick med ekonomisk vinst och upplevde sig ha ett större kundunderlag än tidigare. Det är dock svårt att påvisa någon kausalitet i det sambandet, men näringsidkarna var fortsatt positiva till konceptet. Dessutom ansåg en majoritet inom alla verksamheter att varuleveranserna gått bra. En del av handlarna beskrev till och med regleringen som underlättande för leveranserna eftersom andra bilister inte förhindrat deras transporter. När näringsidkarna innan implementeringen svarade på frågan om de trodde att kunderna skulle uppskatta sommargågatorna svarade 78,9% ja på frågan. Efter att sommargågatuperioden var över svarade 100% av verksamhetsägarna ja. Studien sammanfattar att den lokala handeln såg positivt på Levande Stockholm och dess effekt på den egna verksamheten.

II. Kommunikation

Under 2017 utökades kommunikationsinsatserna och en kampanj

Vi ses väl i sommar?

I år blir upplevelsen av vårt sommar-Stockholm ännu lite bättre. Som en del av en större satsning kring att skapa trivsammare gatumiljöer genomförs ett antal initiativ.

Den här sommaren kommer du kunna njuta av fler sommargåtor och pop-up-parker än tidigare år. Dessutom ska några av stadens yttrområden få helt nya lokala sommartorg. Allt detta pågår från mitten av maj till mitten av september.

Läs mer om sommaren i Stockholm på serdumjohigheterna.se

Stockholms stad

för sommarens satsningar genomfördes på stadsinformationstavlorna, digitala stadsinformationstavlor och i sociala medier. Kampanjens koncept var fortsatt ”Ser du möjligheterna?”. En utställning visades i Stockholmsrummet under sommarmånaderna. Levande Stockholm visades även upp på mässor både i Sverige och internationellt. Flertalet pressinviningar genomfördes och genomslaget i media var stort.

Under vintersäsongen genomfördes för första gången tre platser inom konceptet. Kommunikationsinsatserna för dessa initiativ var pressinviningar av Järnvägsparken och information på stockholm.se/levandestockholm.

III. Synpunkter

Totalt inkom 104 synpunkter om Levande Stockholm varav 40 var klagomål. De huvudsakliga klagomålen från medborgare om sommargågatorna handlade om bristande trafiksäkerhet för gående orsakat av att bilister och cyklister som befunnit sig på eller i närheten av gågatorna inte anpassat farten. Många fotgängare upplevde att reglerna för gågatorna inte respekterades utan att bilister och cyklister körde i alldeles för höga hastigheter, vilket framkallade en känsla av otrygghet. Det har i synnerhet inkommit klagomål om detta på gatorna Hornsbergs Strand, Swedenborgsgatan och Rörstrandsgatan. Ett flertal medborgare uttryckte sin oro över huruvida gågatorna varit säkrade mot lastbilsattacker efter terrorattentatet den 7 april 2017. Vidare kom det in synpunkter om att det bör placeras fler sittplatser på gatorna som inte är kopplade till restaurangverksamheterna. Slutligen efterfrågades även utökad bevakning på sommargågatorna för att säkerställa att ordningen upprätthölls.

IV. Trafikmätningar

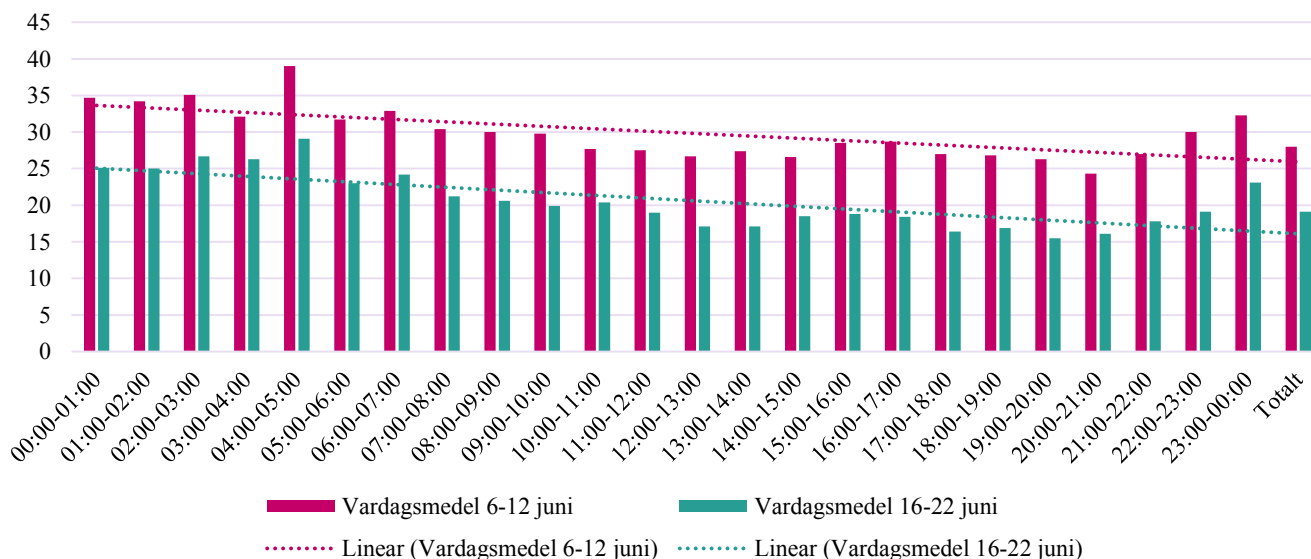
Under 2017 gjordes mer omfattande trafikmätningar för att följa upp effekterna av de regleringar som infördes under Levande Stockholm. Det gjordes mätningar både före och efter sommargågatuperioden för att mäta hur de tillfälliga regleringarna påverkade rörelsemönster på gatorna. En av mätningarna gäller gång- och cykelflöden och gjordes en vecka före samt en vecka under sommargågatuperioden på Hornsbergs strand. Det var den gata som fått flest synpunkter på att cyklister och bilister inte anpassade farten till gågatan. Mätningen genomfördes under sex timmar den 11 maj, innan sommargågatuperioden, samt den 11 augusti, under sommargågatuperioden. Resultatet visade en procentuell ökning av gående på gatan med 52%. Antalet cyklister på gatan ökade under sommargågatuperioden med 10%, och den

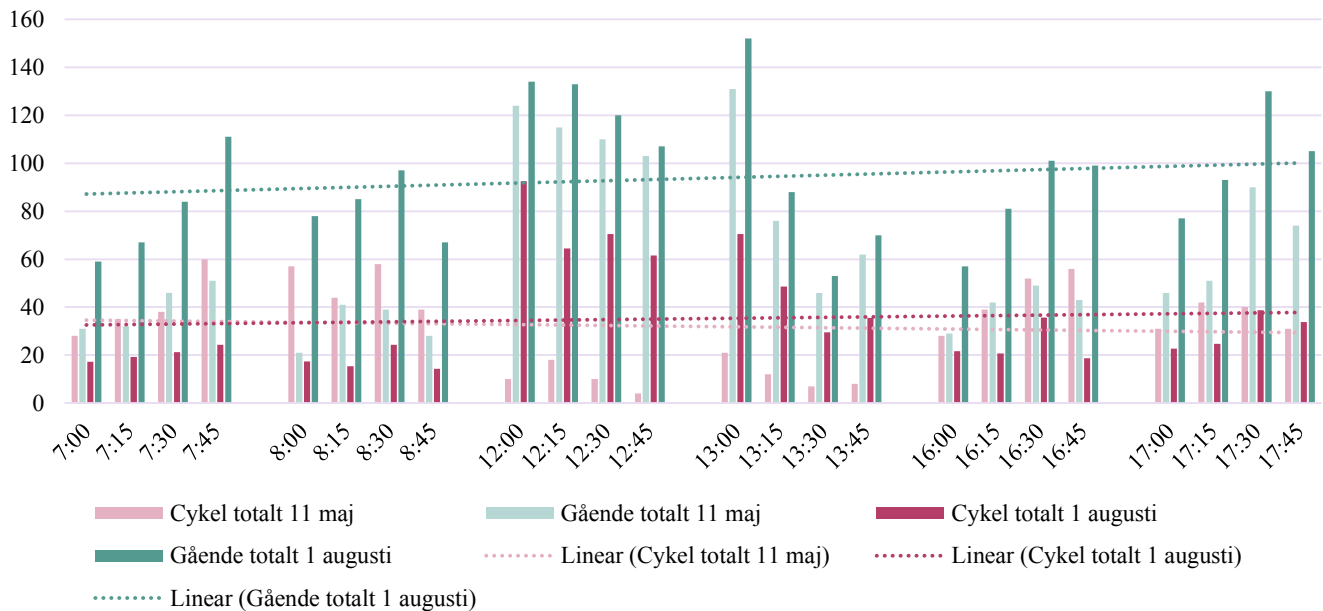
största ökningen observerades under lunchtid. Även flödes- och hastighetsmätningar har genomförts av fordon. Mätningarna visar att både flödet och medelhastigheten sjönk markant under sommargågatuperioden. Trafiken minskade med 60%, från 1277 till 507, och medelhastigheten sjönk från 28km/h till 19km/h.

Förutom de kvantitativa mätningar som genomfördes, gjordes även en kvalitativ studie av gåendes upplevelser av sommargågatorna på Drottninggatan och Hornsbergs strand. Det totala antalet svarande av den slutgiltiga enkäten uppgick till 81 personer, varav 41 på Drottninggatan och 40 på Hornsbergs Strand, och studien visade att de gående upplevde sommargågatorna mycket positivt. Eftersom studien endast genomfördes vid ett tillfälle och på ett begränsat antal personer är det viktigt att påpeka att resultatet av studien inte ger en helt representativ bild.

Medelhastighet per timme före och efter invigning av sommargågata Hornsbergs Strand

Cykel och gångflöden Hornsbergs Strand, båda riktningarna 11 maj och 1 augusti

V. Levande Stockholm Vinter

I stadens budget för 2017 fick trafiknämnden i uppdrag att utvidga konceptet Levande Stockholm till att skapa ett attraktivt stadsliv även under vintertid. Under vintern 2017-2018 gjordes tre satsningar inom Levande Stockholm. I Järnvägsparken vid Vasagatan ordnades en ljusinstallation i samverkan med City i Samverkan och Stockholmsjul, på Sergelgatan gjordes satsningar på ny belysning och möblering på gatan i samverkan med företagarföreningen och på Fatbursparken anlades en isbana, slängkälke och snöhög i samarbete med stadsdelsförvaltningen och exploateringskontoret.

VI. Ekonomi

Kostnader

Utsmyckning inkl. hastighetsreducerande objekt	3 585 000 kr
Kommunikation	918 000 kr
Konsulter	2 824 400 kr
Drift	164 000 kr
Skyltning	418 000 kr
Totalt	7 909 400 kr

Den interna tidsredovisningen uppgick till 983 000 kr.

Planer för 2018

Till sommarsäsongen 2018 planeras följande satsningar:

Sommargångator

Rörstrandsgatan
Bergsgatan
Skånegatan
Norra Agnegatan
Norrullsgatan
Swedenborgsgatan
Nybrogatan
Svandammsvägen
Hornsbergs Strand
Gamla Brogatan

Pop up-parker

Humlegårdsgatan
Valhallavägen
Fatbursparken
Tenstagången

Sommartorg

Bredholmstorget
Gustav Adolfs torg
Östberga vid Backens lekpark
Hässelby torg
Husby torg
Rågsveds torg (förslag från medborgare)
Lagaplan (förslag från medborgare)
Svandammsvägen

Kontoret har även fem mobila pop up-parker som kommer att placeras ut under sommaren.

En av de största utmaningarna inför sommaren 2018 är själva omfattningen av projektet. Det blir drygt 20 mötesplatser, och några sommargångator förlängs. Med sina cirka 500 meter blir Hornbergs Strand den längsta gågatan i Stockholm. Den större satsningen på ytterstaden kräver nya rutiner när det gäller att etablera samarbete med stadsdelar, kulturförvaltningen, bostadsbolagen, bibliotek, fritidsverksamhet, folkets hus och kommersiella aktörer. Nytt för sommarsäsongen 2018 är ett utvecklat samarbete med kultur-

förvaltningen, som har tagit fram kulturaktiviteter och konst till platserna. Ett kommunikationsråd har därför bildats för att på bästa sätt kunna koordinera insatserna.

En övergripande kampanj pågår under veckorna 19-20 på stadsinformationstavlor, de digitala stortavlorna, i sociala medier och med annonser i lokalpressen. Kontoret fortsätter att använda kommunikationskonceptet ”Ser du möjligheterna?” och strävar efter att vara ännu mer inbjudande till platserna. Nytt för året är en symbol för Levande Stockholm, ”solhjärtat” som används i allt från kampanj till tryck på solstolar. Detta för att enkelt kunna hålla samman kommunikationen. Alla stadsdelar har fått ett kit som kan användas för att kommunicera lokalt om projektet och de aktiviteter som är av lokal karaktär.

Kommunikationsinsatserna kommer att fortsätta även under sommaren eftersom alla kulturaktiviteter måste förmedlas. Nytt för året är att en invigning kommer att genomföras för allmänheten med kulturaktiviteter, information och aktiviteter anpassade till barn. Levande Stockholm har fått både nationell och internationell uppmärksamhet, bland annat har staden mottagit studiebesök från München som planerar ett liknande koncept inför 2019 inspirerat av Levande Stockholm.

Under året kommer trafikkontoret att vidareutveckla vinterstrategin och det fortsatta arbetet kommer att hämta inspiration från studien ”Vintergatan - finns det liv innan mars?”³ som undersöker hur man kan skapa attraktiva och levande stadsrum under vintern. Studien utgår från Levande Stockholm och samlar in data genom intervjuer med planerare och externa aktörer som varit involverade i arbetet med konceptet. En enkätundersökning genomfördes också för att fånga upp ett medborgarperspektiv och jämföra de tankar som planerare, externa aktörer samt medborgare har om attraktiva stadsrum vintertid. Många medborgare lyfte fram belysning som en viktig del i att skapa en mer inbjudande stämning. Även värme är ett hett ämne, där medborgarna önskar att staden förses med värmekällor för att skapa bättre förutsättningar för att vistas utomhus, till exempel genom att installera värmelampor på torg och uppvärmda bänkar. Detta för att möjliggöra för medborgare att kunna stanna upp på gatan och vistas på den snarare än att enbart färdas på den till en inomhusdestination. De externa aktörer som blev intervjuade föreslog att upplåtelseerna inte ska vara

³ Finns i Stockholms stads [rapportarkiv](#).

tidsbestämda utan vara mer flexibla och väderberoende, så att restaurangerna kan fortsätta att ha uteserveringar även under soliga dagar på hösten. Det är en synpunkt som kommit in till kontoret tidigare, och därför har kontoret kontinuerligt förlängt tidsperioden för Levande Stockholm från säsong till säsong, från att det gällde från juni fram till augusti under 2015 till att sommargågatorna kommer att gälla från slutet av maj ända in i mitten på september 2018. Detta har också gett restaurangägarna en möjlighet att få bättre utdelning för sina investeringar kopplade till sommargågatorna, exempelvis i möbler. Frågan om vad som är lämpligt start- och slutdatum för säsongen är svår att bedöma eftersom den beror av flera faktorer, exempelvis att sandsopningen av gatorna ska hinna göras innan säsongen börjar, samt att trafiken ska hinna lätta något innan sommargågatorna etableras.

Slutsats

Sedan 2015 har trafiknämnden utvecklat ett koncept för att ge Stockholms stads gator liv och rörelse bortom bilar och buller. Syftet med att skapa ett utrymme och möblera gator och torg har varit att bjuda in stockholmarna till att inte bara färdas längs, utan också vistas på, gatorna.

Trafikkontorets samlade bedömning av Levande Stockholms gångna säsonger är att det har varit ett lyckat projekt som uppskattats av både besökare och lokala verksamheter. Mätningar som genomförts visar att sommargågatorna under alla säsonger haft en positiv inverkan på trafiken genom att bilisterna sänkt farten in på gatan och fler har gått, cyklat och vistats på gatorna. Det tyder på att syftet med Levande Stockholm har uppfyllts och att det varit ett uppskattat koncept. Även de synpunkter som inkommit till trafikkontoret indikerar att stockholmarna varit övervägande positiva till sommargågatorna.

Antalet sommargågor har successivt utökats från år till år och gatorna har valts utifrån särskilda kriterier. Exempelvis ser kontoret strategiskt att en grundförutsättning för en lyckad sommargågorata är att det finns underlag för tillräckligt många gående på platsen för att skapa ett folkliv, och därigenom motivera hastighetsbegränsningen gångfart. Ytterligare en faktor är att gåendes behov av att korsa gatan på många ställen ska vara stort, till exempel genom att det finns målpunkter som restauranger och butiker på båda sidor. De målpunkter som sedan skapas på sommargågatorna, som vistelse- ytor och aktiviteter, kan på så sätt komplettera de redan befintliga.

Vid val av gator har trafikkontoret också tagit hänsyn till vilka fordon som trafikerar gatorna. Gator som trafikerar av spårtrafik, (stom-) bussar i linjetrafik och pendlingsstråk för cykeltrafik är inte lämpliga att göras om till sommargåtor eftersom det skulle begränsa framkomligheten och skapa olägenheter. Vid de gator som är högt trafikerade av cyklister, exempelvis Hornsbergs strand, har kontoret noga utrett och gjort avvägningar för att säkerställa att det inte påverkar cykeltrafiken negativt. Däremot är det positivt om det finns hållplatser för till exempel spårtrafik i närheten av sommargågatorna eftersom det blir en målpunkt som befolkar platsen. Dessa är några av de förutsättningar som kontoret bedömer har varit nödvändiga för att inrätta sommargåtor på ett framgångsrikt sätt.

Det tar tid att utveckla och etablera ett koncept som Levande Stockholm, i synnerhet när nya gator och torg ska inkluderas. De största utmaningarna har varit att börja planera och kommunicera i god tid till boende och verksamheter i relation till omfattningen av projektet och den samordning som krävts. Kontoret har under åren utvecklat ett mer strategiskt kommunikationsarbete inför sommargågatorna med bland annat informationsmöten för verksamheter, men det finns fortfarande en utmaning i att samordna och informera alla berörda parter med god framförhållning och på ett bra sätt. Med lärdom från de synpunkter som kommit från verksamheter under gångna säsonger avser kontoret att tidigarelägga det första utskicket om projektets omfattning, för att ge näringsidkare en god chans att hinna planera och förbereda sin verksamhet. En annan utmaning uppstod efter den 7 april 2017 då det blev ännu viktigare för kontoret att arbeta med säkerheten kring sommargågatorna och skapa en trygg miljö, samtidigt som miljön på gatorna skulle fortsätta vara attraktiv, öppen och inbjudande.

Utmaningen framöver blir att fortsätta skapa kulturella upplevelser och fylla gatorna med innehåll, samt fortsätta att bevaka att de regleringar som görs efterföljs. En annan utmaning blir att utvidga konceptet till att inbegripa satsningar även under vintertid.

Slutligen kan kontoret också konstatera att de insatser som gjorts under Levande Stockholm även har bidragit till stadens "Vision 2040 – Ett Stockholm för alla" inom flera områden. Dels har sommargågatorna gett plats åt fotgängare och cyklister på de gator som vanligtvis trafikeras av bilar, vilket ökat utrymmet och möjligheterna för hållbart resande. Gatorna har dessutom dekorerats med blomsterarrangemang och möblering vilket bidragit till att skapa en ren och vacker stadsmiljö. Sommargågatorna har också haft påvisad effekt på hastigheten vid de gator och torg som ingått i Levande Stockholm och således bidragit till att skapa en trygg och säker stad ur trafiksäkerhetssynpunkt. Trafikkontoret bedömer således att Levande Stockholm har bidragit till uppfyllandet av stadens övergripande visioner och att insatserna varit lyckade även ur det perspektivet.

